

ສາວກະໂປ່ງສັນ
ສາວກະໂປ່ງເຫັນ

ລັບຮັກເຮອ
ຂ້ອຍວັກເຈົ້າ

ມອຕອຣີໄຊຄົ້ນພັ້ງ
ມອເຕອຣີໄຊຄົ້ນວ້າງ

TYphoon

Isan Spelling Standard

ແນວທາງກາຣສະກົດຄໍາ
ສໍາຫຼັບການເອົ້າສ່ານ

ເລາອຢູ່ເມືອນນີ້
ເບາອຢູ່ຕຽງນີ້

ເວົ້າເວົ້າສຳເນົາ
ພຸດວິສານບໍ່ອຍ

ວິຫລາເວິຍ
ນຶ້ອງສາວເວິຍ

Isan Spelling Standard

แนวทางการสะกดคำสำหรับภาษาอีสาน

adisai@scb10x.com, anongnard@kku.ac.th, supakitb@kku.ac.th

October 2024

วัตถุประสงค์.....	1
ที่มา.....	1
ปัญหาการสะกดคำแบบอิงตามการออกเสียงและแบบภาษาไทยกลาง.....	1
แนวทางการสะกดคำที่เสนอแนะ.....	2
แผนภูมิลำดับขั้นตอนของการสะกดคำ.....	5
รายละเอียดปลีกย่อยจากแนวทางอย่างคร่าว.....	6
1. การพิจารณาเรื่องชื่อเฉพาะและคำทั่วไป.....	6
2. การพิจารณาเรื่องคำมูล.....	6
3. การพิจารณาเรื่องที่มาของคำ.....	8
4. เลียงพยัญชนะและเสียงสะท้อนที่ปฏิภาคกับภาษาไทยกลาง.....	10
5. การพิจารณาเรื่องกล่องวรรณยุกต์แบบ 6 เลียงสำหรับคำในภาษาอีสาน.....	13
ภาคผนวก.....	15
ข้อสังเกตของคำไทยแท้.....	15
ข้อสังเกตของคำยืมจากภาษาบาลีสันสกฤต.....	15
ข้อสังเกตของคำยืมจากภาษาเขมร.....	16
เปรียบเทียบระบบเลียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยและภาษาอีสาน.....	17

วัตถุประสงค์

เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการสะกดคำและถอดความภาษาอีสานที่ใช้ระบบ 6 วรรณยุกต์

ที่มา

ระบบการเขียนภาษาอีสานยังไม่มีการกำหนดอย่างเป็นมาตรฐานจากหน่วยงานใด และการใช้งานจริงยังคงเป็นการใช้ตามความสะดวกหรือตามความเชื่อใจของผู้ใช้ภาษาเองเท่านั้น ไม่มีระบบการเขียนที่แน่นอน ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้เกิดความลักษณ์ไม่สม่ำเสมอในการสะกดคำในหมู่ผู้ใช้ภาษา นอกจากนี้ผู้ใช้ภาษาอีสานได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยกลางจากการศึกษาภาคบังคับ รวมถึงอิทธิพลจากสถานที่ทางสังคมและเศรษฐกิจจากการใช้ภาษาไทยกลาง ส่งผลถึงระบบการเขียนอีสานซึ่งมีการปะปนกับอักษรวิธีการเขียนของภาษาไทยกลาง

ปัญหาการสะกดคำแบบอิงตามการออกเสียงและแบบภาษาไทยกลาง

หากจะให้การเขียนมีความสม่ำเสมอไม่ลักษณ์ อาจสามารถทำได้สองวิธี ได้แก่ การอิงการสะกดตามการออกเสียงจริงทั้งหมดในภาษาอีสานมาใช้ และ การลองนำอักษรวิธีการสะกดตามภาษาไทยกลางมาใช้ทั้งหมด หากเป็นเช่นนั้น จะได้ตัวอย่างดังนี้

คลิกเพื่อฟัง recording

ภาษาอีสาน (อิงตามการออกเสียง)	ภาษาอีสาน (แบบภาษาไทยกลาง)	คำแปล
คะโน๊ยก่ำเลี้ยวสิม้าลักควยเดี๋ยบ่ำดหนิน คะโน๊ยก่ำเลี้ยวเข้าม้าในคอกควย มันก็มี มีดเนื้้า บอมไฟเดี๋ยแทกอน สมัยก่อนหนินสิมีแต่ได้ก่ำบอง...	ขโมยก็เลี้ยวสิม้าลักควย... ขโมยก็เลี้ยวเข้ามาในคอกควย มันก็มีด เนาะ บ่มไฟเดี๋ยตุ่ดก่อน สมัยก่อนนีสิมีแต่ได้ก่ำบอง..	ที่นี่ ก็มีขโมยจะมาขโมยความ กีเลี้ยวเข้าไปในคอกควย ในคอกก็มีด เพราะเมื่อก่อนไม่มีไฟ สมัยก่อนนี มีแค่ใช้กระบอก...

จับพับข้อดีข้อเสียตามตารางด้านล่างนี้

	สะกดอิงการออกเสียงจริง	สะกดอิงกับไทยกลาง
ข้อดี	<ul style="list-style-type: none"> สามารถสะท้อนการออกเสียงได้ ช่วยจำแนกหรือระบุภาษาถิ่น นำไปใช้ในชุดข้อมูลสำหรับ TTS ต่อได้เลย เพราะจะมีลักษณะ เหมือนภาษา phonetic (ตัวเขียน และเสียงอ่านตรงกันแบบ 1-1) 	<ul style="list-style-type: none"> อ่านง่าย คนทั้งประเทศอ่านเข้าใจ ลดความเข้าใจผิดเพราะยึดกับภาษา ไทยกลาง กำหนดกฎเกณฑ์ง่ายกว่า – อาจมีกฎ เกณฑ์เพิ่มแค่คำศัพท์เฉพาะถิ่น
ข้อเสีย	<ul style="list-style-type: none"> ข้อความอ่านยากหรือสะกดยาก อาจสร้างความเข้าใจผิดทางความ หมายเพราไปพ้องกับการสะกด ของภาษาไทยกลาง เช่น ห่า = 5 ต้องศึกษาหารือถ่ายทอดเสียงที่ ไม่มีในภาษาไทยกลางส่งผลให้ผู้ ใช้หัวไปต้องทำความเข้าใจระบบ ใหม่ทั้งหมด 	<ul style="list-style-type: none"> ไม่ได้สะท้อนการออกเสียงจริง จำแนกภาษาได้ยาก เว้นแต่จะ pragmatically คำศัพท์เฉพาะภาษาถิ่น

จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะเลือกการสะกดแบบใดก็จะมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ดังนั้น เอกสารฉบับนี้ จึงมุ่งลดข้อเสีย
ของทั้งสองวิธี โดยจะเสนอเกณฑ์วิธีในการตัดสินใจว่า เมื่อได้ตรวจสอบตามอักษรวิธีภาษาไทยกลาง และ
เมื่อได้ควรใช้วิธีสะกด ให้สะท้อนความเป็นภาษาอีสาน

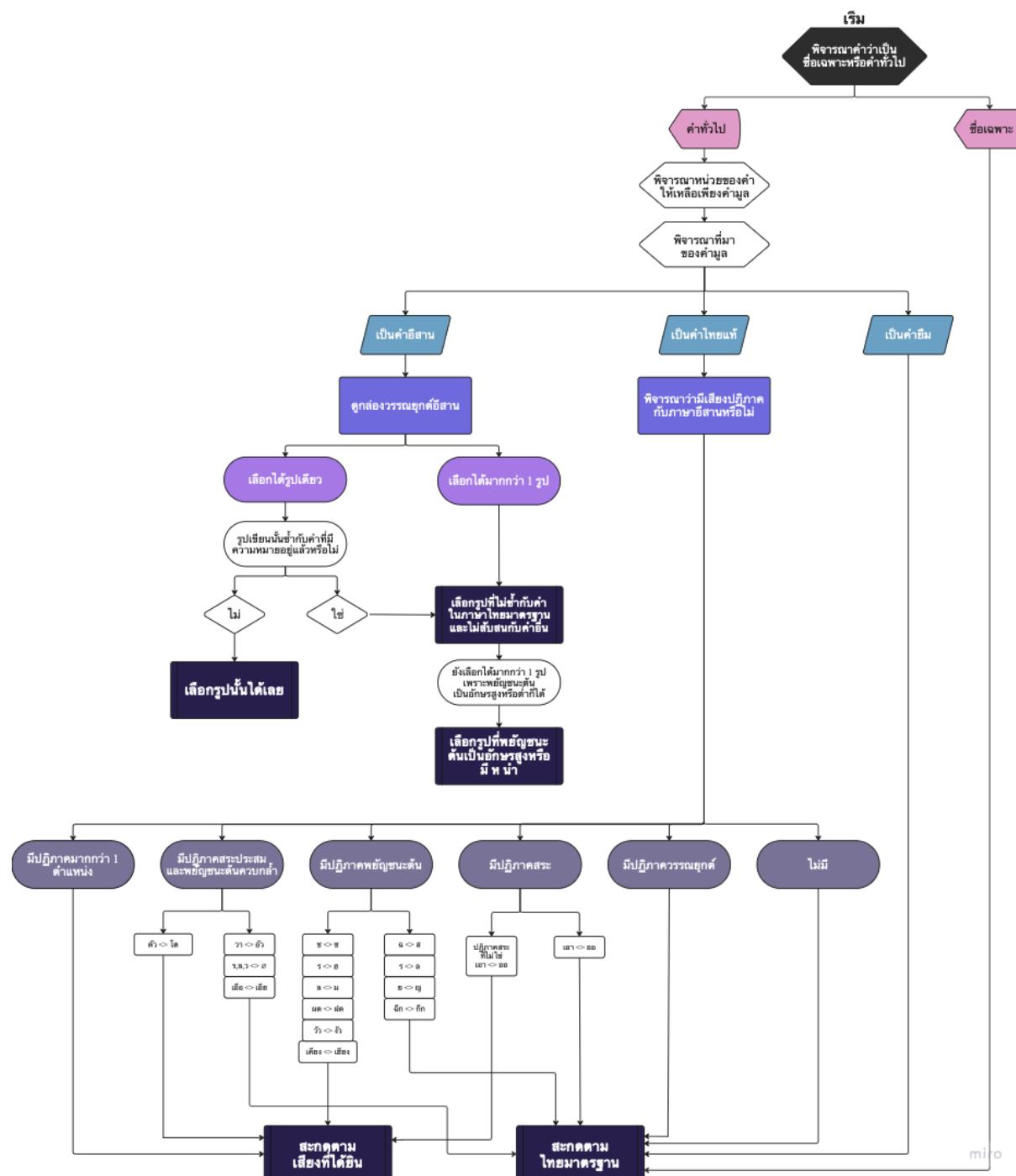
แนวทางการสะกดคำที่เสนอแนะ

- แนวทางนี้จะไม่ใช้กับ ชื่อเฉพาะ โดยชื่อเฉพาะจะคงไว้เหมือนตามที่ภาษาไทยกลางใช้ เช่น เบญจรงค์
ช้างมีลัญลักษณ์เป็นรูปช้าง
 - เมื่อตัดส่วนที่เป็นชื่อเฉพาะออก ให้พิจารณาหน่วยของคำ ให้ย่อลงเป็นระดับ คำมูลเท่านั้น
 - จากนั้นพิจารณาที่มาของแต่ละคำมูลข้างต้นตาม ที่มาของคำ จำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม ใหญ่ดังนี้
 - คำภาษาถิ่นหรือคำที่ pragmatically เป็นภาษาอีสาน
 - ข้อสังเกตของ **คำอีสาน**
 - พบคำศัพท์นี้ใช้ในถิ่นอีสาน และไม่ pragmatically ใช้คำนี้ในถิ่นอื่น
 - คำไทยแท้
 - ข้อสังเกตของ **คำไทยแท้**
 - มีตัวสะกดตรงตามมาตรฐาน
 - มีการใช้ไม้漏

- คำยืม เช่น ยืมมาจากภาษาบาลี สันสกฤต เขมร จีน อังกฤษ เป็นต้น
 - ข้อสังเกตของคำยืม
 - ตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา
 - มีการใช้ไม้ทัณฑาต
 - มีการใช้เสียงอักษร ห นำ เช่น ถนน ผนัง แผนก
 - มีการสะกดเหมือนคำควบไม้แท้ เช่น vroudtong จริง ศรี
 - หมายเหตุ: กรณีไม่แน่ใจที่มา และหาวิธีทดสอบไม่ได้ ให้เป็นคำไทยแท้โดยปริยาย
2. กรณีที่เป็นคำยืม ให้ใช้การสะกดตามภาษาไทยกลาง โดยอิงกับหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน
- ยึดตามรูปในพจนานุกรมหากมีบัญญัติไว้แล้ว (มักเป็นคำยืมจากภาษาบาลี สันสกฤต และ เขมร)
 - หากยังไม่มีบัญญัติ ให้ยึดการสะกดคำตาม [หลักเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน](https://transliteration.orst.go.th/search) หรือ อาจค้นหาจาก <https://transliteration.orst.go.th/search>
 - ข้อยกเว้น คำว่า “กี” ซึ่งเป็นคำยืม ให้สะกดตามการออกเสียง “กะ/กี”
3. กรณีที่เป็นคำไทยแท้
- ให้พิจารณาว่าคำไทยแท้ดังกล่าวมีเสียงพยัญชนะหรือสาระ ปฏิภาค กับภาษาอีสานหรือไม่ หาก มีการปฏิภาค ให้แปลงเป็นเสียงพยัญชนะหรือสาระที่ออกเสียงได้จริง ในภาษาอีสานและลีอ ความหมายได้ตรงกับไทย ส่วนการสะกดวรรณยุกต์ให้คงไว้ตามแบบภาษาไทยกลางเท่านั้น เช่น ช้าง → ช้าง; พาง → เพียง หากเป็นคำควบกล้ำ (ร ล ว) ให้คงรูปไว้เหมือนเดิม เช่น ประ กลัวย เกวียน
 - ไม่พิจารณาเสียงวรรณยุกต์ที่เป็นปฏิภาค เช่น วรรณยุกต์ [44] (คล้ายเสียงตรี) ในภาษาอีสาน ปฏิภาคกับเสียงเอกในภาษาไทยกลาง ก็ยังคงสะกดเช่นเดิม เช่น ไช (ไม่สะกดว่า ไค, ไค, หรือ ไช)
4. กรณีที่เป็นคำเฉพาะถิ่น
- ให้สะกดตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถานหากมีบัญญัติไว้แล้ว เช่น “แซบ” (อร่อย) “อีหลี” (จีงๆ)
 - หากไม่มีบัญญัติไว้ ให้พิจารณาเลือกตัวสะกดตามการใช้อักษรสูง/กลาง/ต่ำ สารสัน ယว และ คำเป็นคำถ้าย ใน กล่องวรรณยุกต์แบบอีสานระบบ 6 วรรณยุกต์
 - ตัวอย่างเช่นออกเสียงว่า /khwɔj/ (แปลว่า “ฉัน” ในภาษาอีสาน)
 - ถ้าเป็น T1 จะสะกดได้ว่า “ຂอย”
 - เป็น T2 ไม่ได้ เพราะเสียง /kh/ ไม่สามารถใช้อักษรกลางตัวใดแทนได้เลย
 - ถ้าเป็น T3 จะสะกดได้ว่า “គួយ”
 - ถ้าเป็น T4 จะสะกดได้ว่า “ខោយ” หรือ “គោយ”
 - ถ้าเป็น T5 จะสะกดได้ว่า “ខ៉ូយ”
 - ถ้าเป็น T6 จะสะกดได้ว่า “គ៉ូយ”
 - ซึ่ง /khwɔj/ ที่หมายถึง “ฉัน” ออกเสียง T5 จะสะกดได้ว่า “ខ៉ូយ” เท่านั้น
 - หากรูปนั้นซ้ำกับคำที่มีความหมายในภาษาไทยกลาง ให้เลือกใช้รูปอื่นที่ไม่ซ้ำ
 - /sin/ ที่หมายถึง “ผ้าชนิดหนึ่ง” ออกเสียงวรรณยุกต์ T5 ควรจะสะกดว่า “លីន” แต่ความ หมายซ้ำกับ “ស៊ិនសុដី” ให้เลือกรูป “ខំន់”
 - กรณีที่ใช้ได้หลายรูปและรูปนั้นไม่มีซ้ำกับไทยกลาง ให้เลือกรูปดังนี้

- ให้พยากรณ์ย้อนไปถึงคำต้นทาง และเลือกรูปที่ไม่ทำให้เข้าใจผิดว่ามีความหมายอื่น เช่น “หม่า” หรือ “มา” ที่แปลว่า “หมัก” ให้เลือก “หม่า” เพราะ “หม่า” มีรูปเขียนใกล้เคียงกับ “หมัก”
- ในกรณีที่ย้อนไปถึงคำต้นทางไม่ได้ ให้เลือกรูปอักษรสูงหรือใช้ห นำ เช่น “ลໍາ” หรือ “ชໍາ” ที่แปลว่า “เท่า” ให้เลือก “ลໍາ”
- กรณีที่ศัพท์เฉพาะถิ่นที่สามารถใช้สรุปได้มากกว่า 1 เสียง แต่ไม่ทำให้ความหมายแตกต่าง เช่น “เช่อง” และ “เชียง” ที่หมายถึง “ช่อน” และทั้ง 2 รูปนี้ไม่มีใช้ในภาษาไทยกลาง สะกดตามการออกเสียงจริง
- ข้อควรระวังและข้อยกเว้น
 - หากเสียงสรุปในภาษาถิ่นไม่มีคู่เทียบเสียงลั้น-ยาว ให้เลือกรูปที่ไม่ขัดกับอักษรธิการ สะกดคำในภาษาไทยกลาง
 - คำว่า “แคนແลด” ที่แปลว่า โผล่ออกมา ตามรูปเขียนคือเป็นสรุปและซึ่งคือเป็นสรุปเสียง ยาว แม้เสียงที่ได้ยิน ความเป็นจริง ในภาษาอีสานเป็นเสียงลั้น ไม่จำเป็นเป็นเสียง ที่ลั้นขึ้นอีก เช่น แគໍດແລັດ
 - อีกตัวอย่างคือคำว่า “ข້ວນ” แม้จะออกเสียงลั้นเหมือนสรุประว้า แต่ก็เขียนด้วยรูปสรุประว้า ได้ จะไม่ใช้รูป “ข້ວນ”
 - ถ้าสามารถใช้ได้ทั้งรูปสรุปและยาว ให้พิจารณาเลือกรูปที่สามารถสืบย้อนความหมาย ได้ เช่น “ชຸ່ມູ້” กับ “ໜຸ່ມູ້” ที่แปลว่าทุกวัน ในที่นี่คือสืบไปหาคำว่า “ທຸກ” ได้ จึงควรเป็นรูป เสียงลั้น จากนั้นนำไปสอบทานกับกล่องวรรณยุกต์ว่ารูปตรงกับเสียงหรือไม่ ซึ่งถูกต้องตรง ตามกล่อง จึงให้เลือกใช้ “ໜຸ່ມູ້” หรือ คำว่า “ຝຶ່ງ” กับ “ຝຶ່ງ” ที่แปลว่า ผิงไฟ ในที่นี่คือสืบไป หาคำว่า “ຝຶ່ງ” ได้ จึงควรเป็นรูปเสียงลั้น
- ข้อสังเกต หลักเกณฑ์การสะกดคำที่กำหนดขึ้นนี้ ไม่ได้เป็นการสร้างอักษรธิใหม่ ซึ่งหลักเกณฑ์ นี้กำหนดให้ไม่ขัดกับอักษรธิการเขียนสะกดคำในภาษาไทยกลาง เช่น
 - ไม่สามารถใช้ไม่ได้คู่พร้อมกับเครื่องหมายวรรณยุกต์ได้
 - สรุประว้า เมื่อมีตัวสะกดจะไม่ใส่ไม้หันอากาศ เช่น ຂ້ວນ (ไม่สะกดว่า ຂ້ວນ)
 - ไม่ใช้ไม้ตัวรีและไม้ตัววกับอักษรสูงและอักษรตัวฯ เพื่อให้สอดคล้องกับการใช้กล่อง วรรณยุกต์ โดยจะส่วนไว้ใช้กับอักษรกลางเท่านั้น (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคำยืมหรือคำเลียน เสียงธรรมชาติ) เช่น
 - คำยืม เช่น ເຄາກ້ວຍ ກ່ວຍເຕීຍව ໂປේ
 - คำอุทานหรือคำเลียนเสียงธรรมชาติ เช่น ປັບ ເວລັ້ນບັດ
 - คำภาษาถิ่นอีสาน เช่น ດູ້(T1) “ຂໍ້ນ, ນາກ, ບອຍ”

ແພນກຸມມີລຳດັບຂັ້ນຕອນຂອງກາຮະກົດຄໍາ

ลิงก์สำหรับการดูแบบขยายได้:

https://miro.com/app/board/uXjVL7HdGfE=/?share_link_id=206581784476

รายละเอียดปลีกย่อยจากแนวการทำงานอย่างคร่าว

1. การพิจารณาเรื่องชื่อเฉพาะและคำทั่วไป

เริ่มด้วยพิจารณาว่าคำคำหนึ่งเป็นชื่อเฉพาะหรือคำทั่วไป ในหลักเกณฑ์ที่เสนอฯ กำหนดให้ลิสต์ต่อไปนี้ เป็นชื่อเฉพาะ/คำทั่วไป ซึ่งหากเป็นคำเฉพาะ ให้สะกดตามภาษาไทยกลาง แต่หากเป็นคำทั่วไปให้ พิจารณาต่อในข้อถัดไป

	ประเภทชื่อ	ตัวอย่าง
ชื่อเฉพาะ	บุคคล	พ้าใส มิกกี้ โชคชัย เป็นหนึ่ง
	กลุ่มบุคคล วงดนตรี	หิน เหล็ก ไฟ
	เขตแดนตามภูมิรัฐศาสตร์	ตำบลช้างคลาน จังหวัดชุมพร เขตบางรัก ทวีปยุโรป ประเทศโรมาเนีย
	สถานที่ทางภูมิศาสตร์	แม่น้ำชี เกาะช้าง ภูทับเบิก ดอยเต่า ผาทำหม้อ
	ถนน ตระอก ซอย แยก สะพาน อุณุสาวดีรีย์	ถนนช้างม่อย ตระอกช้างสาร ซอยรักษิต แยกเฉลิม เผ่า สะพานหัวช้าง ถนนวงแหวนรอบนอก
	ชื่อห้อง ตราสินค้า	เบียร์ช้าง แป้งเย็นตราช้าง
คำทั่วไป	องค์กร หน่วยงาน อาคาร หมู่บ้าน (ที่ชื่อประกอบด้วยชื่อ เฉพาะ)	หอพักหญิงแห่งนนทบุรี โรงพยาบาลพระรามา วัดพระศรีรัตนศาสดาราม หมู่บ้านส้มมากร อะเวนิว หอประชุมกาญจนากิจेक
	งานประพันธ์ หนังสือ เพลง อัลบัม วารสาร นิตยสาร	นิตยสารชีวิตเรือน เพลงอย่างนักกว่ารักเธอ วารสารภาษาและภาษาศาสตร์ หอแต่งแต้ม ช้างหลังภาพเรือนทาส
	เทคโนโลยี งานแสดง	นิทรรศการดอกไม้ไฟ เทศกาลชุมชนดอกชากุระ งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน งานดนตรีนานาชาติ
	ฉายา	ทีมปีศาจแดง เมืองกังหันลม
	องค์กร หน่วยงาน อาคาร หมู่บ้าน (ที่ชื่อประกอบด้วยคำทั่วไปเป็นหลัก)	องค์การส่งเสริมการส่องออก สมาคมศิษย์เก่า โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ธนาคารกสิกรไทย ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ อาคารเฉลิมพระเกียรติ ตึกผู้ป่วยใน หมู่บ้านนักกีฬา

2. การพิจารณาเรื่องคำมูล

หลังจากพิจารณาข้อ 1 แล้ว ให้พิจารณาคำในข้อถัดไปในระดับคำมูล

ข้อสังเกตของคำมูลและสิ่งที่ยังไม่เป็นคำมูล

คำมูล	สิ่งที่ยังไม่เป็นคำมูล
<ul style="list-style-type: none"> เป็นคำที่มีหน่วยที่ย่อยที่สุดที่สามารถอยู่เดียวๆ ได้โดยยังมีความหมายสมบูรณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> สามารถแยกย่อยลงได้อีก โดยล้วนที่ย่อยนั้นยังมีความหมายอยู่ชิ้นมากกว่า 1

<p>ในตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> ● อาจมีพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ก็ได้ ● ตัวอย่าง: ข้าว นก กระเบื้อง นาฬิกา ตะไล (ประทัด) สะออน (ทึ่ง อิจฉา) 	<p>พยางค์เสีย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ตัวอย่าง: <ul style="list-style-type: none"> ○ ลูกเลือ → ลูก + เลือ ○ มือถือ → มือ + ถือ ○ ตายักษ (น่ารัก) → ตา + ยักษ ○ เว้าพื้น (นินทา) → เว้า + พื้น ○ บักหุ่ง (มะละกอ) → บัก + หุ่ง
---	---

กรณีไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นเป็นคำมูลหรือยังไม่เป็นคำมูล ให้ใช้การทดสอบดังนี้

1. การหาคำมาแทนที่

- หากในสิ่งที่นำมาทดสอบนั้นสามารถหาคำมาแทนที่ในตำแหน่งได้ตำแหน่งหนึ่งได้ จะถือว่ายังไม่เป็นคำมูล เช่น
 - “มือถือ” ตำแหน่งหลังคำว่า “มือ_” และหน้าคำว่า “_ถือ” สามารถนำคำอื่นๆ มาแทนที่ได้ เช่น มือปืน มือชัย นับถือ
 - “ลูกเลือ” ตำแหน่งหลังคำว่า “ลูก_” และหน้าคำว่า “_เลือ” สามารถนำคำอื่นๆ มาแทนที่ได้ เช่น ลูกจ้าง ลูกช่อง แม่เลือ
 - “บักหุ่ง” ตำแหน่งหลังคำว่า “บัก_” และหน้าคำว่า “_หุ่ง” สามารถนำคำอื่นๆ มาแทนที่ได้ เช่น บักโม (แตงโม) บักมี (ชนูน) เห็นหุ่ง (เห็นชัดเจน) บหุ่ง (ไม่สว่าง)
 - “ตายักษ” ตำแหน่งหลังคำว่า “ตา_” และหน้าคำว่า “_ักษ” สามารถนำคำอื่นๆ มาแทนที่ได้ เช่น ตาชั้ง (น่าชัง) ความอักษ (ความรัก)
- ในสิ่งที่นำมาทดสอบนั้นไม่สามารถนำคำอื่นมาแทนที่ในตำแหน่งได้ของสิ่งที่นำมาทดสอบได้เลย สิ่งนั้นจะถือว่าเป็นคำมูล เช่น
 - “นาฬิกา”
 - “สำมะปิ” (สารพัด)

2. การหาคำมาแทรกภายใน

- ถ้าหาคำมาแทรกแล้วยังคงเค้าความหมายเดิม และสามารถแยกเป็นคำได้อีก สิ่งที่นำมาทดสอบนั้นจะถือว่ายังไม่เป็นคำมูล เช่น
 - “กรงนก” → กรง ไส้นก, กรง ชังนก
 - “พ่อบ้าน” → พ่อ ของบ้าน
 - “ข้องหมาย” → ข้อง ไส่หมาย
 - “ข้าวจี่” → ข้าวที่ เอาไปลี่
- ถ้าหาคำมาแทรกแล้วทำให้ความหมายต่างไปจากเดิม หรือทำให้มีความหมาย คำนั้นจะถือว่าเป็นมูล เช่น
 - “ทำลาย” (ที่หมายถึง สร้างการแตกแต่ง กล่าวคือ “ทำลูดลาย”) ยังไม่เป็นคำมูล
 - “ทำลาย” (ที่หมายถึง ก่อให้เกิดความเสียหาย) → ความเสียหายมีความหมายไม่เกี่ยวข้องกับลวดลายประดับตกแต่ง “ทำลาย” จึงเป็นคำมูล

3. กรณีที่ยังไม่แน่ใจ ให้ลึกคันหรือค้นหาในพจนานุกรม เช่น

- “เป็นต้น” มาจาก “เป็นลำดับต้น” ซึ่งมีคำว่า “ลำดับ” มาแทรกกลางได้ แสดงว่ายังไม่เป็นคำมูล

- “ทำลาย” (ในความหมายที่แปลว่า ‘ทำให้แตกหักหรือพัง’) มาจากคำว่า “ลาย” ซึ่งไม่สามารถแทรกสิ่งใดได้อีก “ทำลาย” จึงถือว่าเป็นคำมูล
4. ข้อควรระวัง บางครั้งข้อความเดียวกันสามารถเป็นได้ทั้งคำมูลหรืออาจไม่ใช้ก็ได้ขึ้นกับบริบทที่แวดล้อม เช่น “ทำลาย”
- กรณีที่เป็นคำมูล → ทำลายช้าๆ (ทำให้ช้าๆของเสียง)
 - กรณีที่ไม่เป็นคำมูล → ทำลายเป็นรูปดาว (ทำลายเป็นรูปดาว)

3. การพิจารณาเรื่องกีฬาของคำ

หลังจากพิจารณาข้อ 2 แล้ว ให้พิจารณาที่มาของคำ

ข้อสังเกตของที่มาของคำ

คำไทยแท้	คำอีสาน	คำยืม
<ul style="list-style-type: none"> ใช้ทั่วประเทศ (แต่อ่าจ ไม่ใช้ในภาษาถิ่น) สะกดตรงตามมาตรา เสมอ อ่านอย่างไร เขียนอย่าง นั้น และมักใช้ เครื่องหมายวรรณยุกต์ ช่วยกำกับเสียง ไม่นิยมใช้ตัวอักษรเมือง เชิง มีการใช้ไม้ม้วน ไม่ใช้ไม้ทันทมาตรฐาน คำส่วนใหญ่เป็นคำ พยางค์เดียว การสร้างคำมีลักษณะ เป็นคำโดยนำมาน้ำต่อๆ กัน โดยที่คำหลักอยู่ ด้านหน้า 	<ul style="list-style-type: none"> ใช้เฉพาะถิ่นอีสาน เท่านั้น (แต่อ่าจพนใน ถิ่นข้างเคียง) สะกดตรงตามมาตรา เสมอ อ่านอย่างไร เขียนอย่าง นั้น และมักใช้ เครื่องหมายวรรณยุกต์ ช่วยกำกับเสียง ไม่ใช้ตัวอักษรเมือง (ยกเว้นคำว่า “ญูอน” ที่ แปลว่า “พระว่า” และ “ญูอง” ที่แปลว่า “ยกย่อง”) ไม่ใช้ไม้ทันทมาตรฐาน คำส่วนใหญ่เป็นคำ พยางค์เดียว การสร้างคำมีลักษณะ เป็นคำโดยนำมาน้ำต่อๆ กัน โดยที่คำหลักอยู่ ด้านหน้า 	<ul style="list-style-type: none"> ใช้ทั่วประเทศ (แต่อ่าจ ไม่ใช้ในภาษาถิ่น) อาจสะกดไม่ตรงตาม มาตรา และมักไม่ใช้ เครื่องหมายวรรณยุกต์ ยกเว้นคำอีมภาษาจีน เช่น ณ ຖ ݄ ݂ ݃ ݅ ݆ ݇ ݈ ݉ นิยมใช้ตัวอักษรเมือง เชิง ณ ຖ ݄ ݂ ݃ ݅ ݆ ݇ ݈ ݉ ใช้ไม้ทันทมาตรฐาน อาจมีพยางค์เดียวหรือ หลายพยางค์ก็ได้

ตัวอย่างและข้อควรระวัง

- ตัวอย่างคำถิ่น
 - ใช้ในภาษาอีสานแต่ไม่ใช้ในภาษาไทยกลาง เช่น เหมบ (นอนคว่า) ชิด (สะบัดเบา ๆ) ເອີ້ນ (เรียก) ເຫັນ (ลั้น) ເວົາ (พูด)
- ตัวอย่างคำไทยแท้
 - สะกดตรงตามมาตรา เช่น เมื่อเป็นแม่งก กใช้ ก เมื่อเป็นแม่งก ใช้ น เป็นต้น
 - ตัวอย่างคำไทยแท้ มัก วัน พูด กราบ กด
 - หากไม่ตรงตามมาตรา จะไม่ใช่คำไทยแท้ เช่น ມຣຄ ວຣນ ກຸດ ກງ

กรณีที่ไม่แน่ใจที่มาของคำ

- ตรวจสอบกับแหล่งที่เชื่อถือได้ เช่น พจนานุกรม ตำรา งานเขียนทางวิชาการ ฯลฯ เช่น สืบค้นได้จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน <https://dictionary.orst.go.th/> โดยสังเกตจาก
 - ถี่น-อีสาน คือคำในภาษาถิ่นอีสาน
 - บ. คือคำยืมภาษาบาลี
 - ส. คือคำยืมภาษาล้านสกฤต
 - เช่น กาย (ป., ส.) หมายถึงคำว่า “กาย” เป็นคำยืมมาจากภาษาบาลีและล้านสกฤต
 - หากไม่สามารถหาแหล่งที่เชื่อถือได้
 - กรณีที่ไม่แน่ใจว่าเป็นคำถิ่นหรือคำไทยแท้ ให้ตรวจสอบว่าคำนั้นใช้ในภาษาไทยกลาง หรือไม่ → ถ้าใช่ ให้ถือเป็นคำไทยแท้ ถ้าใช้เฉพาะถิ่น ให้ถือเป็นคำถิ่น
 - กรณีที่ไม่แน่ใจว่าเป็นคำไทยแท้หรือเป็นคำยืม ให้ลองหาคำවාටල්ස්ම්පර්කෝบคำต้องสังลัย เช่น
 - หากลงสัญคำว่า “กาย” พบร่วมมีคำดังนี้ ກາຍກຣມ ກາຍກາພ ກາຍວິກາດ ຜຶ່ງພບວ່າ เป็นคำสามาส (คำหลักอยู่ด้านหลัง แปลจากหลังมาหน้า) และสะกดไม่ตรงตาม มาตรา ซึ่งต้องมีที่มาจากภาษาบาลีล้านสกฤตเท่านั้น → “กาย” เป็นคำยืม
 - หากลงสัญคำว่า “ອຸທກ” พบร่วมมีคำดังนี้ ອຸທກຄາສຕ່ຽງ ອຸທກກັບ ຜຶ່ງພບວ່າเป็นคำ สามາສ → “ອຸທກ” เป็นคำยืม
 - กรณีที่ยังไม่แน่ใจที่มาและหายใจทดสอบไม่ได้

- ให้ใช้ดุลพินิจว่ามีคุณสมบัติเข้าได้กับคำประเพท ไดมากที่สุดตามตารางด้านบน
- หากไม่สามารถตัดสินใจได้ ให้พิจารณาว่าเป็นคำไทยแท้

4. เสียงพยัญชนะและเสียงสระกับปฏิภาคกับภาษาไทยกลาง

การปฏิภาค (Correspondence) หมายถึง การเปลี่ยนเสียงหรือการกล้ายเลียงอย่างเป็นระบบระหว่าง ภาษาไทยถิ่นหนึ่งกับอีกถิ่นหนึ่ง ซึ่งจะทราบได้ก็ต่อเมื่อนำภาษาหนึ่งไปเทียบกับอีกภาษาหนึ่ง การตรงกันของ เสียงเกิดจากพยัญชนะจะเรียกว่า การปฏิภาคเสียงปฎิภาคพยัญชนะ (consonant correspondence) ถ้าเป็นเสียงสระ เรียกว่า การปฏิภาคเสียงปฎิภาคสระ (vowel correspondence)

ข้อกำหนดที่ 1 [ส่วนลีดា] ให้สะกดตามการออกเสียงเมื่อตัวเขียนในภาษาอีสานไม่ทำให้ความหมายถูกต้องหรือสับสนกับคำ ในภาษาไทยกลาง ต่อไปนี้เป็นรายการเสียงที่ใช้เป็นตัวสะกดในภาษาอีสานและปฏิภาคกับภาษาไทยกลางด้วย

ข้อกำหนดที่ 2 [ส่วนสีแดง] หากเกิดปรากฏการณ์คล้ายการเป็นเสียงปฎิภาค แต่ปรากฏกับคู่ค้าเพียงคู่เดียวหรือไม่ก็คู่ ก็ให้สะกดตามการออกเสียงเช่นกันหากใช้กันแพร่หลายในหมู่ผู้พูดภาษาอีสาน โดยไม่ทำให้ความหมายถูกต้องหรือสับสนกับคำ ในภาษาไทยกลาง

- เสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว

คู่เสียงปฎิภาค	การสะกดในภาษาไทยกลาง	การออกเสียงในภาษาอีสาน ...	การสะกดที่กำหนดสำหรับภาษาอีสาน 👉	หมายเหตุ
ch <> s ช <> ช ฉ <> ส	ช้าง ชุด	“ช้าง” “ชุด”	ช้าง ชุด	คู่ ช/ช เลือกตามการออกเสียง
	ฉีก เฉย	“สีก” “เลย”	ฉีก เฉย	คู่ ฉ/ส ให้คงตามไทยกลาง
r <> h ร <> ห	รัก โรง	“ฮัก” “ໂຮງ”	ฮัก ໂຮງ	คู่ ร/ห เลือกตามการออกเสียง
r <> l ร <> ล	รัก ราย	“ลัก” “ລາຍ”	รัก ราย	คู่ ร/ล ให้คงตามไทยกลาง
l <> ນ ລ <> ນ	ลีน ແລນ	“ນິ່ນ” “ແມນບ”	ນິ່ນ ແມນບ	คู่ ລ/ນ เลือกตามการออกเสียง
j <> ຢ ຍ <> ຢູ່	ຍาก ຢັບ	“ຢູ່າກ” “ຢັບ”	ຍาก ຢັບ	คู่ ຢ/ຢູ່ ให้คงตามไทยกลาง
ch <> k ฉ <> ກ	ฉีก	“ກຶກ”	ฉຶກ	คู่ ອ/ກ ให้คงตามไทยกลาง
ph <> f ຜ <> ຝ	ຜົດ	“ຝົດ”	ຜົດ	คู่ ພ/ຝ ເລືອກຕາມກາຣອກເສີຍງ
ຖ <> ວ	ວັວ	“ງວ້າ”	ງວ້າ	คู่ ວ/ງ ເລືອກຕາມ

ງ <> ວ				การออกเสียง
ຂ <> ຂ ຄ <> ຄ	ເຄີຍ	“ເຊີຍ”	ເຂີຍ	គູ່ ດ/ສ ເລືອກຕາມ ກາຮອກເສີຍ

● ເສີຍສະເໜີວ

ຄູ່ເສີຍປົກການ	ຕັ້ງສະດັບໃນພາສາ ໄທຢາກລາງ	ກາຮອກເສີຍໃນ ພາສາອືສານ ...	ກາຮະກດຄຳທີ່ ກຳຫັນດສໍາຫັນ ພາສາອືສານ 👉	ໝາຍເຫດ
ຍ <> ຍ ອື້ <> ເອອະ	ຜິ່ງ ລຶກ ດຶກ	“ຜິ່ງ” “ເລິກ” “ເດິກ”	ຜິ່ງ ເລິກ ເດິກ	គູ່ອື້/ເອອະ ເລືອກຕາມກາຮອກ ເສີຍ
ອ <> ອ ອຸ <> ໂອະ	ຄຸງ ທຸງ	“ຄຸງ” “ທຸງ”	ຄຸງ ທຸງ	គູ່ອຸ/ໂອະ ເລືອກຕາມກາຮອກ ເສີຍ
ອ <> ກ ໂອະ <> ເອອະ	ອກ ໜົດ	“ເອິກ” “ໜົມິດ”	ເອິກ ໜົມິດ	គູ່ໂອະ/ເອອະ ເລືອກຕາມກາຮອກ ເສີຍ
າາ <> ແາ ອາ <> ອ້າ	ຂ້າມ ສາຍ	“ຂ້າມ” “ສ້າຍ”	ຂ້າມ ສ້າຍ	គູ່ອາ/ອ້າ ເລືອກຕາມກາຮອກ ເສີຍ
ວ <> ວ ເຂາະ <> ອະ	ກີ	“ກີ”	ກະ	คำວ່າ ກີ/ກະ ເລືອກຕາມກາຮອກ ເສີຍ
ີ <> ພ ອີ <> ອື້	ຄິດ	“ຄິດ”	ຄິດ	คำວ່າ ຄິດ/ຄິດ ເລືອກຕາມກາຮອກ ເສີຍ
ເອ <> ແອ ເອ <> ແອ	ເອວ	“ແວ”	ແວ	คำວ່າ ເວ/ແວ ເລືອກຕາມກາຮອກ ເສີຍ
ຟຟ <> ພຟ ອູ <> ອື້ອ	ຄູກ	“ຄູກ”	ຄູກ	คำວ່າ ຄູກ/ຄູກ ເລືອກຕາມກາຮອກ ເສີຍ
າາ <> ອອ ອາ <> ເອ	ຫ່າມ	“ເຫີມ”	ເຫີມ	คำວ່າ ຮ່າມ/ເຫີມ ເລືອກຕາມກາຮອກ ເສີຍ
ພພ <> ໃພ ອູ້ <> ອື້ອ	ຫຼັກ	“ຫຼັກ”	ຫຼັກ	คำວ່າ ຫຼັກ/ຫຼັກ ເລືອກຕາມກາຮອກ ເສີຍ
າາ <> ອອ ອາ <> ເອ	ຫ່າມ	“ເຫີມ”	ເຫີມ	คำວ່າ ຮ່າມ/ເຫີມ ເລືອກຕາມກາຮອກ ເສີຍ
ພພ <> ໃພ ອູ້ <> ອື້ອ	ຫຼັນ (ຂັດຫຼັນ)	“ຫຼັນ” (ຫຼັນຫຼູ້ຫຼັນຕາ)	ຫຼັນ	คำວ່າ ຫຼັນ/ຫຼັນ ເລືອກຕາມກາຮອກ ເສີຍ
າາ <> ໃ້າ	ພັງ	“ເພັງ”	ເພັງ	คำວ່າ ພັງ/ເພັງ

ອາ <> เอีย				เลือกตามการออกเสียง
ອວ <> ວວ ເອາ <> ອອ	ເທົ່າ	“ຫ່ວ່ມ”	ເທົ່າ	คำว่า ເທົ່າ/ຫ່ວ່ມ ໄກສາ ດັ່ງນີ້
ອ <> ອ ອະ <> ເອະ	ຕະວັນ ວັນ	“ຕະເວິນ” “ເວິນ”	ຕະເວິນ ເວິນ	คำว่า ຕະວັນ/ຕະເວິນ ແລະ ວັນ/ເວິນ ເລືອກຕາມການອອກເສີ່ງ

- ເສີ່ງພັກຸນະຕັນຄວບກຳລັ້າ ແລະ ເສີ່ງສະປະປຳ ໄກສາ ໄກສາ ໄກສາ ໄກສາ

ຄູ່ເສີ່ງປົກກາດ	ຕັ້ງສະກັດໃນການ ໄກສາ	ການອອກເສີ່ງໃນ ການອື່ນສານ ...	ການສະກັດຄຳທີ່ ກຳຫຼັດສໍາຫຼັບ ການອື່ນສານ ຫຼັບ	ໝາຍເຫດ
w <> ua ວ <> ວ້າ	ກວາດ ກວາງ ຂວາ ຂວານ ຄວາມ ຄວາຍ	“ກວາດ” “ກວາງ” “ຂວາ” “ຂວານ” “ຄວາມ” “ຄວາຍ”	ກວາດ ກວາງ ຂວາ ຂວານ ຄວາມ ຄວາຍ	คำຄວບກຳລັ້າ ໄກສາ ຕາມໄກສາ
r,l,w <> Ø ຮ,ລ,ວ <> Ø	ກຣານ ຄລາຍ ເກວີຍນ	“ກາບ” “ຄາຍ” “ເກີຍນ”	ກຣານ ຄລາຍ ເກວີຍນ	คำຄວບກຳລັ້າ ໄກສາ ຕາມໄກສາ
wa <> ia ເວືອ <> ເອຍ	ເລືອ ເມືອງ ເຜືອກ ເບືອ ເດືອດ	“ເລື່ຍ” “ເມື່ຍງ” “ເຜື່ຍກ” “ເບື່ຍ” “ເດື່ອດ”	ເລືອ ເມືອງ ເຜືອກ ເບືອ ເດືອດ	ຄູ່ ເວືອ/ເອຍ ໄກສາ ຕາມໄກສາ
ua <> oo ວ້າ <> ໂອ	ຕັ້ງ	“ໂຕ”	ໂຕ	คำວ່າ ຕັ້ງ/ໂຕ ເລືອກຕາມການອອກເສີ່ງ

- ກຮົມືປຶ່ງປົກກາດມາກວ່າ 1 ຕຳແໜ່ງ

ຄູ່ເສີ່ງປົກກາດ	ຕັ້ງສະກັດໃນການ ໄກສາ	ການອອກເສີ່ງໃນ ການອື່ນສານ ...	ການສະກັດຄຳທີ່ ກຳຫຼັດສໍາຫຼັບ ການອື່ນສານ ຫຼັບ	ໝາຍເຫດ
r <> h + wa <> ia	ເຮືອນ ເຮືອງ	“ເຊື່ຍນ” “ເຊື່ຍງ”	ເຊື່ຍນ ເຊື່ຍງ	ເລືອກຕາມການອອກເສີ່ງ
ch <> s	ຂ່ອຍ	“ຂ່ອຍ”	ຂ່ອຍ	คำວ່າ ຂ່ອຍ/ຂ່ອຍ

$+$ $ua <> \circ\circ$				เลือกตามการออกเสียง
$r <> \emptyset$ $+ \quad$ $m <> \gamma$	ครึ่ง	“เคิ่ง”	เคิ่ง	คำว่า ครึ่ง/เคิ่ง เลือกตามการออกเสียง

5. การพิจารณาเรื่องกล่องวัสดุนรภยุกต์แบบ 6 เสียงสำหรับคำในภาษาอีสาน

สิ่งที่ต้องรักก่อน

- ອັກຊະຮສູງ ໄດ້ແກ່ ຂ ຂ ລ ສ ຕ ພ ຜ ສ ທ
 - ອັກຊະກລາງ ໄດ້ແກ່ ກ ຈ ປ ປ ດ ຕ ບ ປ ອ
 - ອັກຊະຕໍ່າ ໄດ້ແກ່ ຄ ຕ ມ ກ ທ ທ ລ ປ ນ ພ ຜ ມ ຍ ລ ວ ພ ຊ
 - ຄຳເປັນ ມາຍຄົງ
 - ຄຳທີ່ສະກັດດ້ວຍແມ່ ກ ກາ ສະຍາວ (ເຊັ່ນ ຕາ ທາ ປູ ດູ)
 - ຄຳທີ່ສະກັດດ້ວຍແມ່ກນ ກນ ເກຍ ເກວາ (ເຊັ່ນ ກິນ ນັ້ນ ຂມ ສວຍ ສາງ)
 - ຮົມໄປຄື່ນຄຳທີ່ສະກັດດ້ວຍສະຮ້າມໆ ໄອ ໄອ ເເວາ (ເຊັ່ນ ຈຳ ໄມ່ ໄຊ່ ເຂາ)
 - ຄຳຕາຍ ມາຍຄົງ
 - ຄຳທີ່ສະກັດດ້ວຍແມ່ ກ ກາ ສະລັ້ນ (ເຊັ່ນ ແພະ ຈະ ປີ)
 - ຄຳທີ່ສະກັດດ້ວຍແມ່ກກ ກບ ກດ (ເຊັ່ນ ປາກ ກບ ເລືອດ)
 - ໄນຮົມຄຳທີ່ສະກັດດ້ວຍສະຮ້າມໆ ໄອ ໄອ ເເວາ

ขั้นตอนการสะกดคำ เป็นดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบว่าเป็นคำเป็นหรือคำตาย กรณีที่เป็นคำตาย (ลงท้ายด้วยเสียงแบก/กด/กบ หรือสะเสียงลั่นไม่มีตัวสะกด) จะ ไม่ได้รับวรรณยุกต์เสมอ
 - ขั้นตอนที่ 2 หากเป็นคำเป็น (กรณีที่เหลือ) ให้ตรวจสอบว่าคำนั้นออกเสียงตรงกับวรรณยุกต์ในพื้นที่สีใดของตารางกล่อง wangcong.com

ตาราง ก กล่องวรรณยุกต์คำไทยในสำเนียงอีสาน

	ไม่มีรูป วรรณยุกต์	รูปเอกสาร	รูปโท	คำตาย สระเลียงยา	คำตาย สระเลียงลั้น
สูง	ขา ผอม หนา [T1]	ขา ໄຟ້ หมູ່ [T4]	ข້າວ ຫ້າ หน້າ [T5]	ขาด หวาน มาก [T5]	ຜັກ ທັກ ກລັກ [T1]
กลาง	ຕາ ກອ ປລາ [T2]	ປ່າ ແກ່ ເຕ່າ [T4]	ປ້າ ຕູ້ ກລ້າ [T6]	กรານ ປາກ ຕາກ [T5]	ປິດ ກັດ ຕັບ [T1]
กลาง	ບານ ອານ ດາວ [T2]	ອ່ານ ດໍາ ບ່າງ [T4]	ອ້າຍ ບ້ານ ດ້າມ [T6]	ບຶບ ດາບ ອານ [T5]	ອຸດ ເດີກ ບັຕຣ [T1]
ตាំ	ນາ ມືອ ພູ້ [T3]	ໂຟ່ ດໍາ ພົວ [T4]	ເງື້ອ ດໍາ ມ້າ [T6]	ຈານ ມືດ ເຂືອກ [T6]	ງກ ລັກ ມດ [T4]

- หากเสียงตรงกับช่องสีฟ้า [T1] สีเขียว [T2] หรือสีชมพู [T3] จะไม่ได้รับ punctuation
 - หากเสียงตรงกับช่องสีแดงอ่อน [T4] จะได้รับ punctuation
 - หากเสียงตรงกับช่องสีน้ำเงิน [T5] หรือสีฟ้า [T6] จะได้รับ punctuation

- ขั้นตอนที่ 3 หากเลือกตรงกับช่องสีแดงอ่อน [T4] แต่เลือกพยัญชนะต้นไม่ใช้อักษรกลาง ให้เลือกรูปที่ไม่ทับข้อนกับคำที่มีความหมายในภาษาไทยกลาง
- ขั้นตอนที่ 4 หากเลือกแล้วพบว่าสามารถเลือกใช้ได้หลายรูป ให้เลือกรูปที่สืบย้อนความหมายกลับไปได้ และต้องไม่ซ้ำข้อนกับคำในภาษาไทยกลาง
- ขั้นตอนที่ 5 ในกรณีที่ย้อนไปถึงคำต้นทางไม่ได้หรือไม่ซ้ำข้อนกับคำในภาษาไทยกลางเลย ให้เลือกรูปอักษรสูงหรือใช้ หน้า เช่น “ສໍາ” หรือ “ຂໍ່ຕຳ” ที่แปลว่า “ເຫັນ” ให้เลือก “ສໍາ”
- กรณีพิเศษ หากคำที่นำมารวจสอบไม่ตรงกับเสียงได้ใน 6 เสียงนี้ ลัณณิษฐ์ฐานว่าเป็นคำยืดหรือคำเลียนเสียงธรรมชาติ ซึ่งอาจเลือกรูปวรรณยุกต์ตัวหรือจัตวาได้หากเป็นอักษรกลาง (ยังไม่พบเสียงวรรณยุกต์อื่นกับอักษรสูงและต่ำ)

ตัวอย่างการใช้กล่องวรรณยุกต์

ตัวอย่างที่ 1 /khwɔj/ “ข้าพเจ้า, ฉัน” ออกเสียงวรรณยุกต์ T5

วิธีที่ 1

- หากเลือกตรงกับช่องสีฟ้า [T1] จะสะกดว่า “ຂອຍ”
- หากเลือกตรงกับช่องสีชมพู [T3] จะสะกดว่า “ຄອຍ”
- หากเลือกตรงกับช่องสีแดงอ่อน [T4] จะสะกดว่า “ຂ້ອຍ” หรือ “ຄ້ອຍ”
- หากเลือกตรงกับช่องสีเขียว [T5] จะสะกดว่า “ຂ້ອຍ”
- หากเลือกตรงกับช่องสีส้ม [T6] จะสะกดว่า “ຄ້ອຍ”
หมายเหตุ: “ຄ້ອຍ” มีความหมายตรงกับคำในภาษาไทยว่า “ເບາ”
“ຄ້ອຍ” มีความหมายว่า “ເອີງ”, “ທີ່ລາດຊັ້ນ”

วิธีที่ 2

- คำที่นำมารวจสอบใช้วรรณยุกต์ T5 และเป็นคำเป็น ตั้งนั้น จะใช้อักษรสูง รูปไม้โทเท่านั้น จึงสะกดว่า “ຂ້ອຍ”
- ไม่สามารถใช้อักษรต่ำ รูปไม้โท หรือ “ຄ້ອຍ” ได้ เพราะการสะกดเช่นนี้จะใช้กับเสียงวรรณยุกต์ T6
- ไม่สามารถใช้ไม้เอกได้ เพราะการสะกดเช่นนี้จะใช้กับเสียงวรรณยุกต์ T4

ตัวอย่างที่ 2 /rɪŋ/ “ผ้าอย่างหนึ่งที่ผู้หญิงนุ่ง” ออกเสียงวรรณยุกต์ T5

- คำที่นำมารวจสอบใช้วรรณยุกต์ T5 และเป็นคำเป็น ตั้งนั้น จะใช้อักษรสูง รูปไม้โทเท่านั้น จึงสะกดว่า “ລື້ນ”
- พบว่า “ລື້ນ” มีความหมายตรงกับ “ລື້ນສຸດ” ในภาษาไทยกลาง จึงเลี่ยงไปใช้ว่า “ໜິນ” ตามการสะกดแบบภาษาไทยกลาง

ตัวอย่างที่ 3 ບັກ+/ຫບຖ/ “ມະລະກອ” ออกเสียงวรรณยุกต์ T4

- คำที่นำมารวจสอบใช้วรรณยุกต์ T4 และเป็นคำเป็น ตั้งนั้น จะใช้รูปไม้เอกเท่านั้น ซึ่งอาจเป็น “ຫຼູ່ງ” หรือ “ສູ່ງ” ก็ได้
- จากนั้นให้พิจารณาเลือกรูปที่ไม่มีความหมายซ้ำกับคำที่มีความหมายในภาษาไทยกลาง
- พบว่า “ສູ່ງ” เป็นรูปปฏิภาคของ “ຮູ່ງ” จึงต้องเลือกใช้ “ຫຼູ່ງ”

ตัวอย่างที่ 4 /ກອະ/ “ເລັກນ້ອຍ, ນິດໜ່ອຍ” ออกเสียงวรรณยุกต์ T4

- คำที่นำมารวจสอบใช้วรรณยุกต์ T4 และเป็นคำเป็น ตั้งนั้น จะใช้รูปไม้เอกเท่านั้น ซึ่งอาจเป็น “ແກ່ນ” หรือ “ແນ່ງ” ก็ได้
- พิจารณาเลือกรูปที่ไม่มีความหมายซ้ำกับคำที่มีความหมายในภาษาไทยกลาง
 - “ແນ່ງ” มีความหมายซ้ำกับ “ແນ່ນອນ” → เลือกใช้ “ແກ່ນ”

ตัวอย่างที่ 5 /sam/ “เท่า” ออคแลร์ยองวรรณยก์ T4

- คำที่นำมาตรวจสอบใช้วรรณยุกต์ T4 และเป็นคำเป็น ดังนั้น จะใช้รูปไม้เอกเท่านั้น ซึ่งอาจเป็น “ส่า” หรือ “ช่า” ก็ได้
 - พิจารณาเลือกรูปที่ไม่มีความหมายซ้ำกับคำที่มีความหมายในภาษาไทยกลาง พบร่วงสองรูป ไม่มีใช้ในภาษาไทยกลาง → ให้เลือกรูปอักษรลง “ส่า” ✓

ตาราง ๖ กล่องวรรณยุกต์ตัวอย่างเจพะคำในถิ่นอีสาน

ไม่มีรูป วรรณยุกต์	รูปเอก	รูปโท	คำตาย สารเสียงขาว	คำตาย สารเสียงสัน
ขวย ผา ลง	ช้ม ส่า ฝึ่ง	ข้อย ถิ้ม สัง	ขวบ สาบ หาด	ขบ ผัด ฝด
กุย ตึง แปน	ป่าง ก่ง จม	ก้อม จ้อ ป้อຍ	กីក ចុប តាប	កក បៀដ កំប
ໂទន นา បាយ	เดំ បំវង អ៊ូយ	ប៉ង ព៉ាន ប៉ោង	ແខោន តាត់	ដ៉ាន បៀដ អ៉ក
គិង មន ងូយ	ឆា ໄង	ផោវ តី វ៉ោង	ធិ៍ឱដ ងាក ុណ្ឌ	ធម៌ កក ឱដ

กานานคุม

ข้อสังเกตของคำไทยแท้

- ສະກັດຕຽບມາດຕາຮ້າວສະກັດ ກົກ ກົບ ກມ ກນ ເກຍ ເກອວ ກົງ ສືບ ສະກັດດ້ວຍ ກ ດ ບ ນ ມ ຍ ວ
ແມ່ກົກ ສະກັດດ້ວຍຕ້ວ ກ ເຊັ່ນ ກັກ ເຕັກ ສູກ ຈອກ
ແມ່ກົງ ສະກັດດ້ວຍຕ້ວ ກ ເຊັ່ນ ເກິ່ງ ນັ້ງ ພິບ ຖັງ
ແມ່ກົດ ສະກັດດ້ວຍຕ້ວ ດ ເຊັ່ນ ກົດ ປິດ ວາດ ປູດ
ແມ່ກົນ ສະກັດດ້ວຍຕ້ວ ນ ເຊັ່ນ ກີນ ນອນ ຈຸນ ເທັນ
ແມ່ກົບ ສະກັດດ້ວຍຕ້ວ ບ ເຊັ່ນ ກັບ ແຄບ ຈົບ ຫູບ
ແມ່ກົມ ສະກັດດ້ວຍຕ້ວ ມ ເຊັ່ນ ຂາມ ອອມ ດື່ມ ຕຸ່ມ
ແມ່ເກອວ ສະກັດດ້ວຍຕ້ວ ວ ເຊັ່ນ ແມວ ທິວ ຊ້າວ ທ່າວ
ແມ່ເກຍ ສະກັດດ້ວຍຕ້ວ ຍ ເຊັ່ນ ຄອຍ ຂາຍ ຕາຍ ອາຍ

⚠️ คำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราส่วนมากจะเป็นคำยืมที่มาจากภาษาอื่น เช่น บาลีสันสกฤต เขมร อังกฤษ และอื่นๆ

ข้อสังเกตของคำยื้นจากภาษาบาลีสันสกฤต

ธรรมศาสตร์ (ธรรม+มะ+ศาสตร์)

ตรรกศาสตร์ (ตรรก+กะ+ศาสตร์)

ច្បាស់បុរាណ (ច្បាស់+មេ+បុរាណ)

สมการ (ສະ+ມະ+ກາຮ)

ສັກຊາ (ສັກ+ທະ+ອັກຊາ)

จินตนาการ (จิน+ตะ+นา+การ)

谋划 (谋划+计划+实施)

● ສະກດໄມ່ຕຽງມາຕරາ

แม่ก ก มีตัวสะกด ข ค ฉ

ແມ່ກົດ ມີຕົວລະກົດ ຈ ຂ ທ ປ ຖ ກ ປ ອ ຖ ດ ຕ ຖ ທ ຜ ພ ສ

ແມ່ກນ ມືຕົວສະກັດ ພູ ປ ລ ຜ

แม่กบ มีตัวสะกด ป พ พ ภา

ข้อสังเกต

**⚠️ คำบาลี สันสกฤต ส่วนมากไม่นิยมใช้รูปวรรณยุกต์ (แต่มีบ้างในการใช้วรรณยุกต์เอกสาร)
 เช่น เทห์ เลห์ พ່າห์ ເສນ່າຫໍ ອຸດສ່າຫໍ**

⚠️ คำบาลี สันสกฤตไม่นิยมใช้ไม่ได้คุ้ม แม้ว่าจะออกเสียงลั่นก็ตาม

ເໜີນ ເບງິນ ເພຊຣ ເພຈມກາຕ

⚠️ คำยืมบาลี สันสกฤตที่มีรูปเหมือนไทยแท้

เช่น โภก ครู โโค จาย ธนู นาที ประปา เวลา เพล ยาน ยาม لامก สบายน สนัด dane อายุ

!คำไทยแท้ที่มีรูปเหมือนบาลี สันสกฤต

ເຊື່ອ ຜໍາ ເມື່ອນ ພ້ອງ ເຜົ່າ ສອກ ສຶກ ເສົ້າ ເຕີກ

ข้อสังเกตของคำยื้นจากภาษาเบม

- คำ: ตำรา คำลีง คำหนัก คำรับ คำนาน คำหนิ คำรา
- ทำ: ทำเนียบ ทำนาย ทำลาย
- สำ: สำราญ สำเร็จ สำราญ
- ชำ: ชำนิ ชำนาญ ชำเรา ชำระ ชำแรก ชำร่วย

**⚠️ คำเขมรที่เป็นคำโดด (พยางค์เดียว) ซึ่งมีลักษณะคล้ายคำไทยแท้ไม่ใช่ เช่น
ແຂ ໃຈ ໂຈນ ເມວ ເດີນ (ดำเนิน) ນັກ ນາຍ ມານ ເຮືຍມ ເລິກ ໂລຸດ ສກ ສຽງ ອາຍ ບັງ ເພຣງ ຕະບັນ ເຮືຍນ ລອອ
ສະກັດ ລະເມີດ ເກີດ ຄຣບ ກີ່ ເທິນ ຈົງ ຜູມ ໂດຍ ສກ ໂປຣດ**

ເປົ້າຍບາດຕະຫຼາດວິທະຍາໄລ

ภาษาไทย		ภาษาอีสาน			หมายเหตุ
วรรณยุกต์	ตัวอย่างคำ	วรรณยุกต์	ตัวอย่างคำ	การออกเสียง ที่ใกล้เคียง ที่สุด	
ສາມັ່ງ [33] (กลาง-ระดับ)	ປາ				ไม่มีในอีสาน
ເອກ [21] (ตໍ່-ຕກ)	ປ່າ	T2 [21] (ตໍ່-ຕກ)	ປາ	ປ່າ	เสียงเหมือนกัน
ໂທ [41] (ສູງ-ຕກ)	ປ້າ				ไม่มีในอีสาน
ຕຽງ [454] (ສູງ-ชິ້ນ-ຕກ)	ປ້າ				ไม่มีในอีสาน
ຈັດວາ [24] (ตໍ່-ชິ້ນ)	ປ້າ ຂາ	T1 [24] (ตໍ່-ชິ້ນ)	ຂາ	ຂາ	เสียงเหมือนกัน
		T3 [352] (กลาง-ชິ້ນ-ຕກ)	ຄາ ນາ	ຄ່າ ນ່າ	ไม่มีในไทย
		T4 [44] (ສູງ-ระดับ)	ປ່າ	ປ້າ	ไม่มีในไทย
		T5 [22] (ตໍ່-ระดับ)	ຜ້າ	ຜ່າ	ไม่มีในไทย
		T6 [31] (กลาง-ຕກ)	ປ້າ	ປ້າ	ไม่มีในไทย

